

Sz. P. Ignacy Niemczycki
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Sz. P. Jan Szyszko
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

Sz. P. Krzysztof Bołsta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Sz. P. Adriana Porowska
Sekretarz Stanu
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Dotyczy: Uwag i rekomendacji organizacji pozarządowych dot. PPKR i LIFE przed GAC 17.03.2026

Szanowni Państwo,

W przededniu posiedzenia Rady ds. Ogólnych (17 marca br.), której tematem będą Wieloletnie Ramy Finansowe UE na lata 2028-2034, pragniemy przedstawić Państwu kluczowe uwagi organizacji społeczeństwa obywatelskiego i ekspertów^[1] dotyczące propozycji Komisji Europejskiej, wraz z kierunkowymi rekomendacjami polskich oraz europejskich NGO. W niniejszym dokumencie koncentrujemy się na „kopertach krajowych” – Planach Partnerstwa Krajowego i Regionalnego oraz kwestiach związanych z programem LIFE.

1. Plany Partnerstwa Krajowego i Regionalnego

Po pierwsze, chcielibyśmy wyrazić naszą opinię i obawy dotyczące proponowanego rozporządzenia ustanawiającego Plany Partnerstwa Krajowego i Regionalnego (PPKR)^[2].

Z zadowoleniem przyjmujemy rosnące uznanie na szczeblu UE dla znaczenia wielopoziomowego zarządzania oraz zaangażowania władz regionalnych i lokalnych w programy finansowania UE. W szczególności zwracamy uwagę na dyskusję podczas posiedzenia Rady ds. Ogólnych w listopadzie 2025 r., na temat tego, jak władze regionalne i lokalne mogą być właściwie włączone w przygotowanie i wdrażanie przyszłych PPKR. **Zapewnienie realnego udziału podmiotów regionalnych i lokalnych będzie kluczowe dla skutecznego opracowania i wprowadzenia tych planów w życie.**

Jednocześnie, choć rozumiemy potrzebę uproszczenia struktury budżetu UE, aby ograniczyć biurokrację i usprawnić wdrażanie, jesteśmy głęboko zaniepokojeni, że obecny projekt może osłabić kluczowe zabezpieczenia i priorytety konieczne do zapewnienia, że fundusze UE będą rzeczywiście wspierać zieloną transformację, spójność społeczną i rozwój regionalny.

Połączenie kilku istniejących instrumentów finansowania i mechanizmów planowania w jednolite ramy na poziomie krajowym jest tłumaczone potrzebą uproszczenia struktury budżetu UE. Choć takie uproszczenie może przynieść korzyści administracyjne, wiąże się także ze znacznym ryzykiem. Bez jasnych zabezpieczeń i mechanizmów priorytetyzacji, istotne cele – jak ochrona różnorodności biologicznej, działania na rzecz klimatu, inwestycje społeczne czy transformacja regionalna – mogą zostać osłabione poprzez ich “rozpuszczenie” w szerszych krajowych priorytetach inwestycyjnych. Brak dedykowanych struktur wdrażania i/lub środków na te cele grozi ich marginalizacją i ograniczeniem finansowania w porównaniu z obecną perspektywą finansową na lata 2021-2027.

Jesteśmy także głęboko zaniepokojeni, że projekt rozporządzenia o PPKR nie przewiduje wymogu ujęcia w Planach osobnego rozdziału poświęconego regionom sprawiedliwej transformacji. Regiony najbardziej dotknięte odejściem od paliw kopalnych i przemysłu wysokoemisyjnego wymagają ukierunkowanych, długoterminowych ram planowania i inwestycji, aby umożliwić sprawiedliwą i inkluzywną transformację ekologiczną. **Brak wyraźnej i dedykowanej struktury w PPKR rodzi ryzyko, że specyficzne wyzwania i potrzeby inwestycyjne tych regionów zostaną w nowej perspektywie finansowej 2028-2034 zmarginalizowane.** Ponieważ transformacja to proces długofalowy, konieczne jest utrzymanie stabilnych mechanizmów wsparcia we wszystkich państwach członkowskich, gwarantujących jego ciągłość niezależnie od zmian politycznych i cykli budżetowych.

Rozczarowujące w propozycji Komisji Europejskiej jest niespójne podejście do zasad horyzontalnych. Choć w kwestii zasady “nie czyń poważnych szkód” (DNSH) jej uspojnienie i rozszerzenie na cały WRF można uznać za postęp, podobnie jak niektóre rozwiązania związane ze stosowaniem Karty Praw Podstawowych, jednak w innych obszarach WRF 2028-2034 stanowi regres w stosunku do poprzedniej perspektywy. Zwracamy uwagę na pominięcie w Komunikacie Komisji, ale także w kolejnych dokumentach ramowych z 16.07.2025 kwestii zgodności planowanej interwencji z Konwencją Organizacji Narodów Zjednoczonych o Prawach Osób z Niepełnosprawnościami (m.in. art 9 Dostępność, art. 19 Niezależne Życie i włączenie w społeczeństwo), które stanowiły ważną część rozporządzeń ramowych dla WRF 2021-2027.

Ponadto dalszego wzmocnienia wymaga zasada partnerstwa. Zaangażowanie wszystkich kluczowych grup partnerów – władz regionalnych i lokalnych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, partnerów społecznych i gospodarczych – ma zasadnicze znaczenie, by

inwestycje UE odpowiadały realnym potrzebom i wykorzystywały lokalną wiedzę. Dlatego konieczne są mocniejsze regulacje gwarantujące wysoką jakość udziału partnerów przy tworzeniu i wdrażaniu PPKR, w komitetach monitorujących oraz innych ciałach i formatach dialogu; niezbędny jest przejrzysty proces konsultacji i odpowiednie wsparcie dla budowania potencjału partnerów spoza administracji.

Uważamy również, że rozporządzenie powinno zapewnić wyraźniejsze gwarancje, iż Plany Partnerstwa Krajowego i Regionalnego będą realnie przyczyniać się do realizacji celów Środowiskowych i społecznych UE. Propozycja KE rodzi ryzyko odchodzenia od działań na rzecz adaptacji i mitygacji do zmian klimatu oraz ochrony wód. Szczególnie ochrona i odbudowa różnorodności biologicznej, w tym środki na wdrażanie Krajowych Planów Odbudowy Zasobów Przyrodniczych, powinny być jasno uwzględnione w krajowych priorytetach inwestycyjnych, mając na uwadze skalę kryzysu oraz zobowiązania podjęte przez UE w tym zakresie. Plany Partnerstwa Krajowego i Regionalnego powinny odpowiadać na wyzwania kryzysu klimatycznego i ochrony środowiska naturalnego, jednocześnie w równym stopniu uwzględniając wszystkie sektory gospodarki, w tym rolnictwo i systemy żywnościowe.

W tym kontekście regiony UE wymagają długofalowej i przewidywalnej perspektywy inwestycyjnej, aby sprostać wyzwaniom gospodarczym i zmniejszać nierówności terytorialne w Unii. Silne, widoczne inwestycje z Funduszy Europejskich na poziomie regionalnym i lokalnym są niezbędne, by zbliżyć Europę do obywateli, wzmocnić zaufanie do instytucji UE i ograniczyć ryzyko populizmu, eurosceptycyzmu oraz dezinformacji. Zachowanie priorytetowego wymiaru polityki spójności w PPKR będzie kluczowe dla wspierania zrównoważonego i inkluzywnego rozwoju w Europie.

Chcielibyśmy także zwrócić uwagę na szczególne ryzyko, jakie niesie obecny kształt PPKR dla rozwoju obszarów wiejskich. **Bez wyraźnych mechanizmów ukierunkowania Środków istnieje realne zagrożenie, że tereny wiejskie – już dziś mierzące się z ograniczonym dostępem do usług publicznych, słabszą infrastrukturą, niższą dywersyfikacją gospodarczą i presją demograficzną – zostaną zmarginalizowane w konkurencji o środki z aglomeracjami miejskimi.** Jak wskazano w analizach organizacji społecznych, brak dedykowanych rozwiązań może prowadzić do pogłębiania nierówności terytorialnych oraz niewykorzystania potencjału rozwojowego wsi, które zgodnie z art. 174 TFUE wymagają szczególnej uwagi w politykach spójności. Dlatego konieczne jest zapewnienie, aby PPKR w sposób jednoznaczny i systemowy uwzględniały potrzeby obszarów wiejskich – od transformacji gospodarczej, przez ochronę przyrody i zrównoważone rolnictwo, po dostęp do usług i infrastruktury. Takie podejście pozwoli wzmocnić spójność terytorialną i przeciwdziałać narastaniu dysproporcji między miastem a wsią. Wobec złożonych wyzwań rozwojowych obszarów wiejskich oraz konieczności zapewnienia im trwałej i zrównoważonej pozycji w strukturze społeczno-gospodarczej kraju, zasadne jest wyraźne zwiększenie roli terytorialnej alokacji środków w Planach Partnerstwa poprzez wprowadzenie systemowego mechanizmu *rural target*. PPKR powinien wspierać działania w rolnictwie zmierzające do poprawy stanu środowiska, m.in. do odtworzenia zasobów glebowych i ich ochrony.

W związku z powyższym, uprzejmie prosimy o poparcie podczas negocjacji w Radzie zmian w rozporządzeniu ustanawiającym PPKR, w szczególności poprzez opowiedzenie się za:

- silniejszym **wymiarem regionalnym WRF**, poprzez uwzględnienie w rozporządzeniu PPKR wymogu, aby każdy Plan zawierał co najmniej jeden rozdział regionalny;
- wymogiem uwzględnienia w PPKR dedykowanego rozdziału/rozdziałów poświęconego regionom węglowym które rozpoczęły już lub wkrótce rozpoczną **proces sprawiedliwej transformacji**. Wiąże się to z koniecznością ustanowienia precyzyjnych kryteriów podziału środków pomiędzy regiony w transformacji (np. w oparciu o wskaźniki społeczno-ekonomiczne) gwarantujące, że regiony najsłabiej rozwinięte/najbardziej narażone na negatywne skutki odejścia do węgla otrzymają odpowiednie wsparcie;
- wzmocnieniem i konkretyzacją przepisów w zakresie **zasady partnerstwa**, zapewniających faktyczny udział społeczeństwa obywatelskiego, władz regionalnych i lokalnych oraz partnerów społecznych, w tym wsparcie na rozwój potencjału organizacji pozarządowych w komitetach monitorujących;
- przywróceniem jako warunku podstawowego (*enabling condition*) **zgodności planowanych interwencji z Konwencją Organizacji Narodów Zjednoczonych o Prawach Osób z Niepełnosprawnościami** (m.in. art 9 Dostępność, art. 19 Niezależne życie i włączenie w społeczeństwo), która stanowiła ważną zasadę horyzontalną w rozporządzeniach ramowych dla WRF 2021-2027;
- wprowadzeniem zabezpieczeń zapewniających **priorytetowe traktowanie ochrony i odbudowy różnorodności biologicznej**, w tym zapewnienia odpowiednich środków na wdrażanie Krajowych Planów Odbudowy Zasobów Przyrodniczych;
- **wzmocnieniem inwestycji społecznych**, szczególnie w regionach najsłabiej rozwiniętych, będących beneficjentami polityki spójności oraz zapewnienie, że transformacja nie spowoduje dodatkowych nierówności społecznych i regionalnych;
- zabezpieczeniem środków pozostających do dyspozycji w ramach PPKR kierowanych bezpośrednio na **wsparcie rozwoju obszarów wiejskich**;
- jednoznacznym **wykluczeniem wsparcia inwestycji w paliwa kopalne** (poprzez wprowadzenie takiego zapisu do rozporządzenia o PPKR) i rozwiązania szkodliwe dla klimatu i środowiska (poprzez wzmocnienie zasady DNSH dobrze przygotowaną listą wykluczeń).

Wzmocnienie tych elementów w Planach Partnerstwa Krajowego i Regionalnego będzie kluczowe, by kolejny budżet UE zapewniał kontynuację sprawiedliwej i zielonej transformacji i wzmacniał spójność terytorialną UE w coraz bardziej skomplikowanej sytuacji geopolitycznej, jednocześnie wdrażając najlepsze praktyki partnerstwa w zarządzaniu Funduszami Europejskimi.

2. Program LIFE

Wyrażamy również głębokie zaniepokojenie, że kolejne Wieloletnie Ramy Finansowe (2028–2034) nie przewidują utworzenia niezależnego programu LIFE z własną linią budżetową. W związku z tym apelujemy do Państwa o wystąpienie do Komisji Europejskiej z jednoznacznym poparciem dla nowej inicjatywy legislacyjnej, która przywróci LIFE jako samodzielny program.

Jako jedyny program UE w pełni dedykowany ochronie przyrody, Środowiska i klimatu, LIFE odgrywa dziś – i powinien nadal dalej odgrywać – kluczową rolę we wdrażaniu przepisów i polityk środowiskowych i klimatycznych w całej Europie, stanowiąc tym samym ważne narzędzie wzmacniania konkurencyjności i odporności UE. Dzięki swojej strukturze, elastyczności i modelowi wdrażania LIFE dociera do szerokiego grona interesariuszy, może być dostosowany do lokalnych i regionalnych potrzeb oraz wspiera cenne, oddolne inicjatywy. W ciągu ponad 30 lat istnienia LIFE zapewnił wkład w ponad 6 tysięcy projektów, angażując szerokie grono lokalnych beneficjentów, również z regionów peryferyjnych i krajów kandydujących. Logo LIFE widoczne jest w projektach realizowanych w społecznościach lokalnych całej Europy. Podobnie jak inne flagowe programy, np. Erasmus, LIFE należy do najbardziej rozpoznawalnych i skutecznych inicjatyw UE, dlatego powinien zachować swoją ciągłość i odrębność. W sytuacji, gdy skutki globalnego ocieplenia i utraty bioróżnorodności są coraz bardziej odczuwalne przez obywateli Europy, taki program jak LIFE jest niezbędny.

Jesteśmy szczególnie zaniepokojeni, że proponowany podział środków LIFE między nowe instrumenty – koperty krajowe oraz Europejski Fundusz Konkurencyjności – mógłby zagrozić dziedzictwu programu. Nowe instrumenty nie gwarantują ciągłości obecnego finansowania ani łatwego dostępu do środków. Brak wydzielonych funduszy rodzi ryzyko, że działania LIFE nie będą traktowane priorytetowo, będą konkurować z innymi celami polityki i w efekcie otrzymają jeszcze mniej środków niż obecnie. Scentralizowane zarządzanie programem przez Komisję jest kluczowe, by zapewnić, że projekty przyrodnicze – w tym te realizowane przez społeczeństwo obywatelskie – będą wspierane we wszystkich państwach członkowskich.

W związku z powyższym apelujemy o przyłączenie się Rządu RP do innych państw członkowskich w poparciu dla bezpośrednio zarządzanego, niezależnego programu LIFE z własną linią budżetową.

Z poważaniem,

W imieniu zaangażowanych organizacji i osób

Joanna Furmaga-Stoczkiewicz

Prezeska Zarządu

Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć

Krzysztof Mrozek

Koordynator grupy MFF PL

Dyrektor Programu Fundusze Europejskie dla Klimatu

Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć

Do wiadomości:

1. **Stałe Przedstawicielstwo RP przy Unii Europejskiej**
- Sz. P. Agnieszka Bartol, Stały Przedstawiciel RP
2. **Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Departament Ekonomiczny Unii Europejskiej**
- Sz. P. Małgorzata Kałużyńska, dyrektor
3. **Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Departament Strategii**
- Sz. P. Renata Calak, dyrektor
4. **Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Departament Funduszy Europejskich**
- Sz. P. Joanna Książek-Wieder, dyrektor
5. **Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Departament Społeczeństwa Obywatelskiego**
- Sz. P. Łukasz Jachimowicz, dyrektor
6. **Rada Działalności Pożytku Publicznego**
- Sz. P. Michał Braun, Sz. P. Maciej Kunysz, współprzewodniczący

Załączniki:

- Opinia organizacji pozarządowych w zakresie WRF:
https://zielonefundusze.pl/wp-content/uploads/2025/12/Opinia-NGO-dla-MSZ_MFF-16_092025-1.pdf
- Apel Polskiej Sieci LGD o wzmocnienie „rural target” w Planie Partnerstwa na lata 2028–2034
<https://pslgd.pl/aktualnosci/2026/wzmocniony-rural-target-w-planie-partnerstwa-2028-2034>
- Stanowisko Rady Działalności Pożytku Publicznego (Uchwała nr 110 z dnia 19 września 2025 r.)
 - Uchwała:
<https://www.gov.pl/attachment/dc412ff1-d540-45a2-b3dd-399ae93589ed>
 - Stanowisko:
<https://www.gov.pl/attachment/8f7839ba-081e-45dd-9fe9-d0e82c6297f3>
- UCHWAŁA nr 6 / 2026 Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych z dnia 10.02.2026 r. w sprawie uwzględnienia warunku przestrzegania Konwencji o Prawach Osób z Niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami w Wieloletnich Ramach Finansowych Unii Europejskiej na lata 2028–2034
<https://niepelnosprawni.gov.pl/download/7863/?tmstv=1773397461>

[1] Uwagi powstały we współpracy polskich i europejskich organizacji pozarządowych. W Polsce NGO działające w obszarze WRF współpracują w ramach nieformalnej koalicji ponad 35 organizacji MFF PL, której prace moderuje Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć. Kontakt: Krzysztof Mrozek, Dyrektor Programu Fundusze Europejskie dla Klimatu, krzysztofmrozek@zielonasiec.pl.

[\[2\]](#) COM_2025_565_1 Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a European Fund for economic, social and territorial cohesion, agriculture and rural, fisheries and maritime, prosperity and security